

Tarkaanfi Gara Gammachu-Kutaa 2

Description

Tarkaanfi 2ffaa: Gochootaan yookiin beekumsa faayda qabuun of koâ€™oomsu

Karaalee dhiphinnaa fi gadda itti oofan keessaa: gochoota keessaa gocha [gaariin] yookiin beekumsa faayda qabuun of koâ€™oomsuudha. Sababni isaas, kanniin hojjachuun dhimma qalbii dhphisu waliin koâ€™oomu irraa isa garagalcha. Tarii sababa kanaan sababoota yaaddo fi gadda isatti fidan dagata. Nafseen isaa ni gammaddi. Nashaaxan (kakaâ€™uumsi) isaa ni dabala.

Sababa kana keessatti muâ€™mina fi kan bira waliin qooda fudhatu. Garuu muâ€™minni iimaana isaatiin, ikhlaasaa fi mindaa abdachuu isaatiin adda baha. Beekumsa barachuun ykn barsiisuu, kheeyri hojjachuun yommuu of koâ€™oomsu [ikhlaasa fi mindaa abdachuu hojjata]. Ibaadaa yoo taâ€™e suni ibaadadha, hojii addunyaa ykn aadaa yoo taâ€™e niyyaa gaariin walitti hidha, Rabbiif ajajamuu irratti jabeenya ittiin barbaadun hojjata. Kanaafi, kuni yaaddo, dhiphinnaa fi gadda oofu keessatti buâ€™aa guddaa qaba. Nama meeqatu yaaddoo fi cinqii turaan qoramee dhibee garagaraa isatti fide. Ergasii dawaan isaa dhiphinnaa fi gaddaaf wanta sababa taâ€™ee dagachuu fi hojii ofiitiin koâ€™oomu taâ€™e. **Garuu gochi waliin koâ€™ooman (biizi taâ€™an) wanta gaarii nafseen ittiin boohartuu taâ€™uu qaba.** Kuni kaayyoo barbaadame kana argachuf buâ€™aa guddaa qaba. Rabbiin hundarra beeka.

Wanta yaaddoo fi dhiphinna ittiin oofan keessaa: **yaada hunda hojii guyyaa ammaatti xiyyefachu irratti sassaabu, yeroo fuunduraatti yaaddawu dhiisu fi wanta darbeef gaddu dhiisudha.** Kanaafi, Nabiyyiin (sallallahu aleih wassallam) yaaddoo fi gadda irraa akka eeggamu Rabbiin kadhate. (Akkuma Hadiisa Anas ibn Maalik keessatti dhufe: Nabiyyiin (SAW)akkana jechaa turan: â€œYaa Rabbii! Yaaddoo, gadda, dadhabinna, ceemâ€™uu, dabeessummaa, doyâ€™ummaa, ulfaatinna idaa fi dhiirotaan mooâ€™amu irraa Siin eeggamaâ€¢ [Sahih Al-Bukhaari 6369](#))

Gaddi dhimmoota darban deebisuu fi dhaqqabuun hin dandaâ€™amne irratti taâ€™a. Yaaddon immoo wanta gara fuunduraatti dhufu sodaachu irraa dhalata. Namni ilma guyyaa isaa taâ€™a. Guyyaa harâ€™aa fi waqtii ammaa isaa fooyessuuf carraaqqi fi qabsoo isaa sassaabu qaba. Qalbii isaa kanarratti yoo sassaabe, kuni hojiin akka guuttamuu, yaaddoo fi gadda irraa akka booharu isa taasisa.

Nabiyyiin (sallallahu aleih wassallam) duâ€™aayi yommuu godhuu ykn ummata isaa duâ€™aayitti qajeelchu, Rabbiin irraa gargaarsa barbaadu fi tola Isaa kajeelutti isaan kakaasa. Kana waliinu wanta barbaadan argachuuf ykn wanti jibbaan isaan irraa deemuf jabaatanii hojjachuun akka qaban isaan kakaasa. Sababni isaas, **duâ€™aayi fi hojiin kan walitti hidhamaniidha** Namni amantii fi addunyaa isaa keessatti wanta isa fayyaduuf ni carraaqa. Buâ€™aa barbaade argachuuf Rabbii isaa kadhata. Kanarratti gargaarsa Isarraa kadhata.

Akkuma Nabiyyiin (sallallahu aleih wassallam) jedhan: â€œWanta si fayyadutti futi, gargaarsa Rabbiin irraa barbaadi. Dadhabaa hin taâ€™in. Yommuu wanti tokko si qunname [akkana] hin

jedhin, â€œOsoo ani akkas hojjadhe silaa akkas taâ€™aa ture. â€œGaruu [akkana] jedhi, â€œRabbiin murteesse, wanta fedhe hojjate.â€ Dhugumatti, â€œOsooâ€ chojii sheyxaanaa banti.â€

• Sahih Muslim 2664

Hadiisa kana keessatti Nabiyyiin sallallahu aleih wassallam wantoota lama akka walitti finnu nu gorsu: **Tokkoffaa** haala hundaa keessatti wanta faaydaa qabuuf carraaquo, gargaarsa Rabbiin irraa barbaaduu fi dadhabinnaaf harka kennu dhiisudha. **Lamaffaa:** dhimmoota darbaniif harka kennu fi isa keessatti murtii Rabbii ragaa bahuudha. (Dhimma jaallatamaa nama jala darbeef ykn rakkoo namatti buâ€™eef â€œKuni murtii Rabbiitiâ€ jedhanii harka kennu fi obsuu barbaachisa. Dhimmichi cubbuu (dilii) hojjatan yoo taâ€™e immoo tawbachuu fi araarama kadhachuudha. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَسْتَغْفِرُ لِذَنْبِكَ﴾

â€œObsi! Dhugumatti waadaan Rabbii dhugaadha. Dilii (cubbuu) keetifis araarama kadhu.â€ Suuratu Ghaafir 40:55)

Nabiyyiin (sallallahu aleih wassallam) dhimmoota ramaddi lama godhe:

Ramaddiin tokkoffaan: wanta namni guutumatti ykn muraasa isaa galmaan gahuu, guutumatti ittisu ykn laaffisuu irratti dandeetti qabuudha. (Ramaddi kana keessatti namni wanta faayda qabu argachuu ykn galmaan gahuu irratti dandeetti qaba ykn miidhaa ittisu irratti dandeetti qaba.) Kanaafu, namni kana keessatti siritti carraaquo fi Gooftaa isaa irraa gargaarsa barbaadu qaba.

Ramaddiin lamaffaan: wanta namni dandeetti fi humna irratti hin qabneedha. Kanaaf tasgabbaâ€™uu, itti gammaduu fi harka kennu barbaachisa. Shakkii hin qabu hundee kana sirriitti eegun gammachuun akka argamuuf, yaaddoo fi dhiphinni akka deemuuf sababa taâ€™a.

Tarkaanfi sadaffaa: Zikrii fi Galata galchuu (Shukr)

Qomni balâ€™achuu fi tasgabbiif sababoota gurguddoo keessaa zikrii Rabbi baayâ€™isuudha. Kuni qomni balâ€™achuu fi tasgabbiin argamuuf, yaaddo fi dhiphinni deemu keessatti buâ€™aa ajaaâ€™iba qaba. Rabbiin oltaâ€™aan ni jedha:

الَّذِينَ إِمَّا مُنَوِّهُونَ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا يَذِكِّرُ اللَّهُ تَطْمِئْنَى

الْقُلُوبُ ۲۸

â€œIsaan warra amananii qalbiin isaani zikrii Rabbiit tasgabbootudha. Dhagaâ€™aa! Zikrii Rabbiit qalbiin tasgabbooti.â€ (Suuratu Ar-Râ€™ad 13:28)

Zikriin wanta addaa barbaadame kana (gammachuun fi tasgabbi) argachuuf buâ€™aa guddaa qaba.

Haaluma kanaan qananii alaa fi keessaa Rabbiin namarratti oole dubbachuun [sababa gammachuutti nama geessudha]. Sababa qananii kana beekuu fi dubbachuutiin Rabbiin yaaddoo fi dhiphinna oofa. Akkasumas, galata galchuu sadarkaa olâ€™aanaa qabutti nama kakaasa. Inumaa, namni hiyyummaa ykn dhibee ykn balaa biraa keessa osoo jiraateyyu, yommuu qananii lakkoofsa hin qabne kan Rabbiin isaaf kennee fi rakkoo isa tuqe wal bira qabu, rakkoon isa tuqe garmalee xiqqaa akka taâ€™etti ilaala.

Inumaa yommuu Rabbiin wanta jibbamaa fi rakkoon nama qoru, gabrichi yoo obse, itti gammadee fi harka kenne, baâ€™aan rakkoo kanaa ni salphataaf. Akkasumas, namni mindaa abdachuuun, Rabbiif jedhe obsuun, itti gammaduu fi harka kennuun isaa rakkolee hadhaawoo gara miâ€™aatti jijjira, miâ€™aan mindaa hadhaa obsaa nama dagachiisa.

Dhimma kana keessatti wanta garmalee faayda qabuu keessaa tokko wanta Nabiyyiin (sallallahu aleih wassallam) itti qajeelchanitti fayyadamuudha. Wanti kunis: **â€œNama [qabeenyaan] isinii gadi jiru ilaala. Nama [qabeenyaan] isini ol jiru hin ilaalinaa. Suni qananii Rabbii isin irra jiru akka hin tufanne wanta taasisuudha.â€** [Sahih Muslim 2963](#)

Dhugumatti, namni yommuu barsiisa guddaa kana ija isaa lamaan jidduu kaaâ€™u, haalli isaa hanga fedhe haa gahu, fayyaa fi rizqiidhaan uumamtoota baayâ€™ee akka caalu arga. Cinqiin, yaaddoo fi gaddi isaa isarraa deema. Gammachuun isaaf dabalama.

Akkuma namni qananii keessaa fi alaa, kan addunyaa fi amantii Rabbiin isaaf kenne gadi fageesse itti xinxalluun, Gooftaan isaa waan gaarii baayâ€™ee akka isaf kennee fi sharrii baayâ€™ee isarraa akka deebise arga. Shakkii hin qabu, kuni yaaddoo fi gadda oofa, mirqaansu fi gammachuun fida.

Madda:

[Al-Wasaaâ€™ilul Mufiidati lihayaati Saâ€™iidat](#)-Fuula 18-22, Sheykh Abdurahmaan ibn Naasir As-Saâ€™di

Hiikka kitaaba armaan olii Ingliffaan: [8 Steps to Happiness](#)-fuula 25-31

Date Created

May 24, 2020

Author

admin